

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ВИШНЯНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

 Марія ХРАБКО

« 31 » 10 2023 р.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ТА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО**

Схвалено

Методичною радою ВСП «ВФК ЛНУП»

Протокол № 3 від 31.10.2023 р.

Вишня 2023

Укладачі:

Заріцький М.Д. – завідувач юридичного відділення, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисципліни «Судочинство в господарських судах»

Галушка Н.О. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисципліни «Трудове право»

Заріцька О.С. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисципліни «Цивільне та сімейне право»

Репетило Л.Я. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисципліни «Цивільний процес», «Адміністративне право та процес»

Устиновська Т.Я. – викладач, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач дисципліни «Діловодство»

Олексієвець М.М. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач дисципліни «Комп'ютерні та інформаційні технології в юридичній діяльності»

Космина Л.І. – викладач юридичних дисциплін, спеціаліст другої категорії, викладач дисципліни «Земельне право»

Методичні рекомендації та програма навчальної практики визначають організацію та порядок проходження навчальної практики студентами спеціальності 081 Право освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр.

У методичних рекомендаціях визначено мету та завдання навчальної та ознайомлювальної практики, порядок проходження, організацію і керівництво навчальною та ознайомлювальної практики, тематичні плани та зміст програм практики з відповідних дисциплін, порядок підведення підсумків та критерії оцінювання, подано список рекомендованої літератури та джерела, які студенти можуть використати під час проходження навчальної та ознайомлювальної практики.

Методичні рекомендації написані з метою надання допомоги студентам денної форми навчання під час проходження ними навчальної практики з спеціальності 081 Право, адресовані також викладачам, які є керівниками і організаторами практичної підготовки студентів.

*Розглянуто і схвалено на засіданні
циклової комісії юридичних дисциплін*

Протокол № 3 від 25.10. 2023 року

© ВСП «ВФК ЛНУП», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ	5
2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ДОБУВАЧАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	6
3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	7
4. ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА	8
5. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ДІЛОВОДСТВА	11
6. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМП'ЮТЕРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	13
7. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ	15
8. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ТРУДОВОГО ПРАВА	18
9. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА	23
10. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З СУДОЧИНСТВА В ГОСПОДАРСЬКИХ СУДАХ	28
11. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ	34

ВСТУП

Практична підготовка - одна з форм організації освітнього процесу та обов'язкова складова освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти, спрямована на завершення формування набутих компетентностей та отримання досвіду їх застосовування, оволодіння сучасними формами організації праці, обладнанням, пристроями і технологіями спеціальності Право, ознайомлення з умовами провадження професійної діяльності.

Нормативно-правова база практичної підготовки складається з [Конституції України](#), Законів України [«Про освіту»](#), [«Про фахову передвищу освіту»](#), інших Законів та прийнятих відповідно до них нормативно-правових актів, Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 02 травня 2023 року [№ 510](#), установчих документів коледжу та Положення про організацію освітнього процесу ВСП «ВФК ЛНУП». При проходженні усіх видів практик студенти повинні також активно використовувати інноваційні технології з різних видів професійної діяльності, зокрема: для пошуку нормативно-правових актів офіційний вебпортал Верховної Ради України; автоматизовані системи Єдиних та Державних реєстрів, що є відкритою інформацією та розміщені на офіційних веб-сайтах Міністерства юстиції України та ДП «НАІС»; ІПС Ліга: закон – спеціалізовану систему для юристів, приватних виконавців, нотаріусів тощо; офіційний веб-портал *Судова влада* України – де є можливість ознайомитися зі станом розгляду судових справ, реєстрами та судовими системами; тощо.

Зміст та завдання практичної підготовки визначаються в програмах практик на підставі нормативного змісту підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання в стандартах фахової передвищої освіти (за наявності), та/або розробниками освітньо-професійної програми.

Навчальна практика, включаючи ознайомлювальну (далі практика) проводиться для завершення формування передбачених освітньо-професійною програмою Право компетентностей, ознайомлення з обладнанням, пристроями і технологіями та спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти за час навчання, формування професійних умінь і навичок за спеціальністю 081 Право.

Зміст навчальної практики визначається програмою практики, яка розробляється згідно з навчальним планом і затверджується відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у ВСП «ВФК ЛНУП». Обсяг навчальної практики передбачений освітньо-професійною програмою Право, її послідовність, форми, тривалість і строки проведення визначаються навчальним планом.

Під час проходження навчальної практики забороняється використовувати працю здобувачів фахової передвищої освіти для цілей, не передбачених цією програмою. Коледж самостійно розробляє і затверджує документи, що регламентують організацію навчальної практики.

Мета практики:

- закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних знань студентів, одержаних при вивченні дисциплін, з яких проводиться навчальна та ознайомлювальна практика;
- формування та поглиблення на базі одержаних знань професійних умінь і навичок, здатності прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах;
- надбання практичного досвіду, розвиток професійного мислення, закріплення навичок організаторської та юридичної діяльності у трудовому колективі;
- ознайомлення з сучасними технологічними засобами обробки інформації;
- навчитися здійснювати збір, аналіз, систематизацію нормативних актів, узагальнювати передовий вітчизняний та зарубіжний досвід з юридичних питань.

Завдання практики:

- набуття досвіду застосування законодавства під час вирішення ситуаційних завдань, передбачених в інструкційних картках;
- ознайомитися з організацією документообігу та особливостями їх застосування з використанням сучасної науково-юридичної, довідкової літератури, інформаційно-довідкових систем, комп'ютерних мереж та комп'ютеризованих систем обробки та пошуку інформації, у тому числі Internet;
- вільно орієнтуватися в питаннях правового характеру, дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки і моралі в міжособистісних та суспільних відносинах.

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Навчальна практика проводиться у спеціально відведений період навчального року або паралельно з навчальними заняттями з урахуванням тривалості навчального часу для здобувачів освіти та форми здобуття фахової передвищої освіти.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на директора коледжу.

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює завідувач навчально-виробничою практикою.

Загальне навчально-методичне керівництво практикою здійснює циклова комісія юридичних дисциплін. Відповідальним за організацію і проведення практики на відділенні є завідувач відділення, який:

- здійснює керівництво навчально-методичним забезпеченням практики на відділенні;
- інформує студентів про місце, строки проведення практики та форми звітування;
- здійснює контроль за організацією та проведенням практики цикловою комісією, виконанням програми практики.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою студентів забезпечує циклова комісія юридичних дисциплін, яка здійснює наступні заходи:

- розробляє програму практики і за необхідності доопрацьовує її, але не рідше, ніж один раз на три роки;

- розробляє тематику індивідуальних завдань для проведення практики;
- організовує проведення зборів студентів з питань практики за участю керівників практики;
- здійснює керівництво і контроль за проведенням практики;
- повідомляє студентів про систему звітності з практики, а саме: подання письмового звіту, виконання кваліфікаційної роботи, оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовку доповіді, повідомлення, виступу тощо;
- аналізує та підсумовує виконання програм практики на засіданнях;
- подає завідувачу відділення звіти про проведення навчальної практики з пропозиціями щодо удосконалення її організації.

Безпосереднє керівництво навчальною практикою здійснює викладач, який її проводить згідно з педагогічним навантаженням на навчальний рік, він розробляє і затверджує всю необхідну документацію з відповідних дисциплін для належного проходження навчальної практики студентами. Викладач-керівник практики від циклової комісії:

- розробляє тематику і завдання, які повинні відповідати цілям і завданням навчального процесу, враховувати теоретичну підготовку студентів;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;

- надає методичну допомогу студентам під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів;

- проводить обов'язкові консультації щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- подає вказівки (рекомендації) щодо проходження практики, перелік літератури та необхідної документації;

- проводить екскурсії під час проведення практики та інші заходи, що сприяють закріпленню знань, отриманих під час навчання;

- інформує студентів про порядок надання звітів про практику;

- оцінює результати практики студентів під час захисту, атестує їх і виставляє оцінки у відомість успішності, журнал академічної групи, залікові книжки, індивідуальні навчальні плани студентів;

Студенти коледжу при проходженні навчальної практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики методичні матеріали та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою;

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та внутрішнього трудового розпорядку;

- своєчасно захистити практику.

2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ДОБУВАЧАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ НА БАЗАХ ПРАКТИКИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин, пов'язаних з агресією РФ та введенням воєнного стану в Україні, відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України № 2102-IX від 24.02.2022 р. та наступних указів про продовження строку дії воєнного стану в Україні, затверджених законами України, навчальна практика може проводитись у змішаному форматі в тому числі імітаційно-дистанційному.

Також в Наказі Міністерства освіти і науки України «Про проведення атестації випускників закладів вищої, фахової передвищої освіти» від 21.03.2022 № 265 та відповідно до Листа Міністерства освіти і науки України «Про рекомендації стосовно окремих питань завершення 2021/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої освіти» від 21.04.2022 № 1/4334-22 визначено, що у разі неможливості проведення навчальної практики можуть бути внесені зміни до навчальних планів щодо заміни її іншими освітніми компонентами у відповідній кількості кредитів ЄКТС.

Місцем проведення навчальної практики є: лабораторія діловодства та комп'ютеризації, кабінети із спеціальних дисциплін або дистанційно.

Як буде проходити навчальна практика здобувачами фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану, очно чи дистанційно, дирекція коледжу самостійно вирішує,

При дистанційній формі, яка допустима в умовах воєнного стану, організація практичного навчання здійснюється у з використанням соціальних месенджерів Viber, Telegram, WhatsApp та за допомогою платформ Zoom, Skype, Google Meet, а також електронного листування тощо. Особливо це актуально в умовах воєнного стану, коли частина здобувачів освіти перебувають за кордоном, або не завжди мають доступ до електроенергії, не говорячи про доступ до Інтернету.

Використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення, спонукає здобувачів вищої освіти до самостійної роботи, формує в них інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації. **Для організації та проведення дистанційної або змішаної форми проходження навчальної практики в умовах воєнного часу потрібно:**

видати наказ про проходження навчальної практики у офлайн/онлайн форматі;

керівникам навчальної практики розробити індивідуальні завдання, ознайомити здобувачів освіти з порядком проходження практики та надати їм методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації; що містять алгоритм виконання практичних завдань та супроводжуються відеоматеріалами або посиланнями на них, для самостійного опрацювання здобувачами освіти;

керівники в період проходження практики зобов'язані проводити консультації для здобувачів освіти з виконання індивідуальних завдань та оформленню звітної документації, яка може бути виконана у вигляді слайдової презентації з використанням програмного забезпечення Microsoft Office Power Point або іншого;

можна створити клас практичного навчання у вебсервісі (Google classroom, Moodle або іншому) із спільним доступом, у якому мають бути прикріплені файли здобувачів освіти з виконаними індивідуальними завданнями;

Здобувачі освіти при проходженні практики зобов'язані:

постійно виходити на аудіо та відеозв'язок з керівниками практик;

до початку практики надати всі діючі телефонні номери, електронну адресу та інші контакти викладачу-керівнику для забезпечення зворотного зв'язку;

у повному обсязі виконати індивідуальне завдання;

захист практики може бути у вигляді слайдової презентації (Microsoft Office Power Point або іншої програми), яку студент надсилає у Google classroom або інший вебсервіс.

своєчасно повідомляти керівників про технічні проблеми (відсутність Інтернету тощо), які заважають своєчасному виконанню завдань практики. **УВАГА!** При очному, дистанційному чи змішаному проходженні практики в умовах воєнного стану як здобувачі освіти, так і керівники практики від навчального закладу та від бази практики повинні дотримуватись відповідних правил безпеки і не хехтувати сигналами тривоги.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Зміст і послідовність навчальної практики визначається робочою програмою викладача згідно навчальним планом на підставі даної програми практики.

Термін проведення практики може здійснюватися як тривалими концентрованими періодами, так і шляхом чергування з теоретичними заняттями.

Під час проведення навчальної практики академічна група може бути поділена на підгрупи з урахуванням Норм часу для планування та обліку навчальної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 18 червня 2021 року № 686, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 19 серпня 2021 року за № 1092/36714 (далі - Норм часу).

Тривалість аудиторної роботи здобувача фахової передвищої освіти під час проведення навчальної практики не повинна перевищувати 24 академічних годин на тиждень. Один тиждень = 1,5 кредити ЄКТС).

Для практики розроблюються та у встановленому порядку затверджуються:

- графік на навчальний рік;
- робоча програма проходження практики з кожної дисципліни;
- плани занять;
- інструкційні картка з роздатковим матеріалом.

Згідно до даної програми практика повинна бути спланована таким чином, щоб студенти самостійно змогли виконати практичні завдання, викладені в інструктивних картках.

Розподіл годин та дисциплін може бути змінений коледжем в межах загальної кількості годин, визначених навчальним планом, з врахуванням важливості дисциплін та тем, але таким чином, щоб уникнути дублювання. Наведені у програмі практичні завдання є орієнтовними та неостаточними. Викладач повинен розробити достатню кількість завдань для забезпечення практики.

Наведені в програмі тематичні плани з дисциплін є орієнтовними. Викладачі за необхідності мають право вносити обґрунтовані зміни та доповнення, які обговорюються цикловою комісією юридичних дисциплін і затверджуються заступником директора з навчально-виробничої роботи.

РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ ПРАКТИКИ

Вид практики	Кількість годин			I курс		III курс		IV курс	
	всього	аудиторні	Сам.роб.	3 сем.	4 сем.	5 сем.	6. сем.	7 сем.	8 сем.
1. Ознайомлювальна практика	45	18	27		+				
2. Навчальна практика									
2.1. Навчальна практика з діловодства	45	18	27		+				
2.2. Навчальна практика з комп'ютерних та інформаційних технологій в юридичній діяльності	45	18	27			+			
2.3. Навчальна практика з адміністративного права та процесу	75	36	39			+	+		
2.4. Навчальна практика з трудового права	45	18	27				+		
2.5. Навчальна практика з цивільного та сімейного права	45	18	27					+	
2.6. Навчальна практика з судочинства в господарських судах	45	18	27						+
Всього	345	144	201						

4. ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА ПРАКТИКА

Метою ознайомлювальної навчальної практики студентів є:

- надання знань студентам про специфіку майбутньої професії, формування первинних професійних умінь і навичок із вивчення дисциплін гуманітарної, соціально-економічної та професійної підготовки;
- набуття навиків та умінь із застосування теоретичних знань у практичній діяльності.

Визначена мета ознайомлювальної навчальної практики досягається через вирішення таких завдань:

- ознайомлення з основними юридичними професіями та вироблення практичних навичок застосування їх на практиці;
- формування професійного світогляду та правового мислення;
- сприяння підвищенню рівня професійної культури здобувачів освіти;
- ознайомлення із завданнями, функціями, повноваженнями, метою діяльності структурних підрозділів коледжу, пов'язаних з підготовкою майбутніх юристів;
- ознайомлення студентів з основними науковими та науково-технічними досягненнями коледжу;
- ознайомлення студентів з керівним складом коледжу;
- набуття вмінь та навичок практичного застосування законодавства та інших нормативно-правових актів;
- організація зустрічей студентів з представниками різних юридичних професій;
- ознайомлення студентів з основними вимогами корпоративної культури коледжу.
- уміння творчо застосовувати одержані знання в юридичній діяльності;
- сприяння в розвитку здібностей студентів аналізувати ситуації, які вимагають застосування норм права, давати їм юридичну оцінку і приймати рішення згідно з положеннями законодавчих та інших актів.

Найголовнішим під час проведення ознайомлювальної навчальної практики є тобто спілкування викладача і студента. Саме під час такого спілкування можна з'ясувати рівень підготовки студента до заняття, чи орієнтується студент в законодавстві і чи правильно застосовує свої знання при вирішенні різного роду ситуаційних завдань, складання проектів документів, а також з'ясовується чи володіє студент професійною мовою.

У результаті проходження ознайомлювальної практики студент повинен:

знати:

- загальну характеристику основних юридичних професій, їх специфіку;
- правову основу основних юридичних професій;
- кодекси професійної етики юристів; нормативи професійної культури юриста, її структуру та зміст;
- структурні підрозділи коледжу та його керівний склад;
- історію та основні досягнення коледжу;
- кодекс честі студента та основні вимоги корпоративної культури коледжу.

вміти:

- реалізовувати правові, психологічні, політичні, економічні, естетичні, екологічні та інформаційні норми-вимоги під час здійснення юридичної діяльності;
- володіти комп'ютерними методами пошуку, зберігання, систематизації та редагування інформації, в тому числі нормативно-правової;
- володіти навичками юридичної техніки;
- аналізувати і користуватися, нормативно-правовими актами;
- систематизувати теоретичні знання з дисциплін професійної підготовки

набути навичок застосування чинного законодавства для розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення завдань, що виникають у практичній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Семестр, назва розділу, модуля і теми заняття	Обсяг годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	З них	
аудиторних	самостійних			
1	2	3	4	5
1	Організаційно-настановче заняття (збори).	10	4	6
2	Поняття і зміст освіти в Україні. Основні вимоги до підготовки юристів.	10	4	6
3	Основні завдання і напрямки роботи органів юстиції, прокуратури, суду, нотаріату, адвокатури	10	4	6
4	Кодекс честі, поведінки та імідж студента коледжу. Академічна доброчесність	10	4	6
5	Зустрічі з представниками різних юридичних професій. Екскурсії до органів державної влади та місцевого самоврядування	5	2	3
<i>Всього годин</i>		45	18	27

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Конституція України від 28.06.96. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254-к/96-вр>
3. Кодекс суддівської етики, затверджений XI з'їздом суддів України від 22.02.13 р. // URL: [https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf)
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402 // URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798. // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
6. Про засади державної мовної політики: Закон України від 3.07.2012 р. № 5029// URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>
7. Про нотаріат : Закон України від 2.09.93 № 3425 із змінами та доповненнями. // URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. —2013. - № 27. - ст. 282. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
9. Про Вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 37-38. - ст. 2004. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Про фахову передвищу освіту 06.06.2019 року // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
11. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1996. -№ 4 9. - ст. 272. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> \
12. Про наукову, і науково-технічну діяльність Закон України від 26 листопада 2015 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2016. - № 3. - ст. 25 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
13. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 40-41. - ст. 379. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

14. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2015. - № 2-3. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

15. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства (Деонтологічний кодекс), // URL: // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

16. Кодекс суддівської етики: затверджений. XI черговим з'їздом суддів України 22.02.2013 р. // URL: [https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki\(1\).pdf](https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf)

17. Кодекс професійної етики та поведінки працівників прокуратури, Затверджений Всеукраїнська конференція прокурорів від 27.04.2017. №123. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text>

18. Основні засади професійної етики юристів України 11 Юридичний вісник України. - 2001. - № 23. - С. 18-20.

19. Правила професійної етики нотаріусів України: затверджені наказом Міністерства юстиції України від 07.06.2021 № 2039/5 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>

20. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 2017 року 09 червня 2017 року зі змінами, затвердженими З'їздом адвокатів України 2019 року 15 лютого 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

21. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної асамблеї ООН від 29.11.1985 р. // Юридичний вісник України. - 2002. - № 40. - С. 7.

22. Примірне Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах України // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1010290-07#Text>

Інтернет-ресурси

Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>, <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України “Урядовий портал України”. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Page/1>

[Судова влада України – https://court.gov.ua/](https://court.gov.ua/)

Портал Ліга Закон – <http://www.ligazakon.ua/>

5. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ДІЛОВОДСТВА

В ході виконання навчальної практики студенти спочатку повинні дати відповіді на контрольні питання, які є основою для виконання практичних завдань і тісно пов'язані тематикою.

В результаті цього студенти повинні **знати**:

- порядок проходження документів по установі, організації чи підприємству, його етапи; складання номенклатури справ, її види та призначення;
- поняття механізації та автоматизації процесів документування, комп'ютеризацію процесів управління та автоматизацію робочих місць;
- основні правила складання службових документів у судах, порядок прийому, розгляду і реєстрації вхідної кореспонденції в судах та порядок оформлення процесуальних документів у судах;
- порядок складання документів господарсько-договірної діяльності;
- порядок і випадки складання документів для здійснення господарсько-претензійної діяльності.

До того ж вони повинні **навчитись** правильно:

- складати проекти технологічних схем обробки вхідних, вихідних і внутрішніх документів; первинної обробки вхідної кореспонденції; номенклатури справ, описи справ, внутрішні описи справ цінних документів; договорів господарсько-договірної діяльності; господарсько-претензійної діяльності тощо.
- виготовляти за допомогою ПЕОМ проекти різноманітних документів;
- складати основні документи роботи суду, оформляти журнали реєстрації вхідної і вихідної кореспонденції;

Вивчення дисципліни “Діловодство” передбачає набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок роботи з документами, що зустрічаються в повсякденній практиці фахівців підприємств та організацій різних організаційно-правових форм із застосуванням сучасних засобів оргтехніки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		
		всього	аудиторні	самостійних
1.	Складання і оформлення документів	10	4	6
2.	Оформлення організаційно-розпорядчої документації	10	4	6
3.	Організація роботи зі зверненнями громадян	10	4	6
4.	Організація документообігу. Номенклатура справ	10	4	6
5.	Оперативне зберігання документів	5	2	3
Всього		45	18	27

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Законодавчі акти

1. Конституція України від 28.06.96.
2. Про Національний архівний фонд і архівні установи: Закон України від 24.12.93 № 3814-ХІІ.
3. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-ХІІ.
4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР.
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 31.12.2023, підстава - 2801-ІХ
6. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 08.10.2023, № - 2614-ІХ
7. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 01.12.2022 № 2801-ІХ
8. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів»
9. ДСТУ 2732:2023 Державний стандарт України. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять.

10. Правила роботи архівних установ України: наказ Міністерства юстиції України від 25.11.2023, підстава - [z1749-23](#)

11. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18.06.2015 р. № 1000/5 та зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 22.06.2015 р. за № 736/271811

Основна література

1. Бабій І. В. - Основи діловодства: навчально-методичне видання для курсантів та студентів 2-3 курсів / . – Львів: СПОЛОМ, 2020.

2. Довжук І. В. Діловодство (загальне, спеціальне): навч.-метод. посіб. / І. В. Довжук. – Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2020.

3. Н. В. Кузьменко, К. М. Ільченко, Т. А. Свиридов, С. С. Бровков. Сучасне діловодство в Україні. Практичні поради: практ. посібник– Київ : Центр учб. л-ри, 2020. – 260 с.

4. Куйбіда Р., Сироїд О. Посібник із написання судових рішень. – К.: 2016. -226 с.

5. Лепетан І.М. Організація діловодства в управлінській діяльності підприємства. Економіка і суспільство. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1389/1339>.

6. Український правопис НАУ України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні, Інститут української мови,- Київ.: Наукова думка, 2019

7. Юридичне документознавство : навчальний посібник / І. В. Царьова. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 172 с.

8. Складання процесуальних документів для юристів : навчальний посібник / А. М. Куліш, О. М. Резнік, А. М. Рубаненко, М. М. Новицька ; за заг. ред. О. М. Резніка. Суми : Сумський державний університет, 2020.

9. Процесуальні документи прокурора у цивільному, господарському, адміністративному судочинстві [Текст] : навч. посіб. / [С. О. Белікова та ін.] ; за ред. О. П. Мельника, О. В. Осадчої, Л. С. Нецької ; Ген. прокуратура України, Нац. акад. прокуратури України. – Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2019.

Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua - Офіційний сайт Верховної Ради України.

2. www.kmu.gov.ua - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

3. www.studrada.com.ua – Центральний юридичний портал України.

4. www.jurconsult.net.ua – Всеукраїнський юридичний портал.

5. www.pravoznavec.com.ua - Електронна бібліотека юридичної літератури "Правознавець".

6. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З КОМП'ЮТЕРНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливе місце у навчальному процесі посідають практичні заняття в комп'ютерних класах, які дозволяють студентам закріпити та поглибити теоретичні положення, практичні навички і знання. Упродовж навчання забезпечується вільний доступ до комп'ютерних класів для індивідуальної та самостійної роботи.

Завдання дисципліни полягає у вивченні теоретичних основ комп'ютерних технологій; загальних принципів побудови сучасної комп'ютерної техніки; використанні системного та прикладного програмного забезпечення в інформаційних системах; набутті практичних навичок застосування новітніх інформаційно-комунікаційних процесів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- теоретичні основи інформації та структуру інформаційної системи;
- загальні принципи побудови сучасної комп'ютерної техніки;
- системи обробки економічної інформації, методи запровадження діалогу в процесі виконання конкретних завдань; вміти:
  - організувати роботу на ПК;
  - використовувати комп'ютерну техніку та програмні засоби під час вирішення професійних завдань;
    - виконувати обробку інформації з використанням електронних таблиць;
    - створювати документи за допомогою текстового редактора;
    - виконувати їх редагування та одержати копію документа за допомогою друкуючого пристрою.

Найголовнішим під час проведення навчальної практики є захист практичних завдань, тобто спілкування викладача і студента

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Семестр, назва розділу, модуля і теми заняття	Обсяг годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	З них	
аудиторних	самостійних			
1	2	3	4	5
1	Power Point. Створення презентацій	10	4	6
2	Системи автоматизації діловодства. Створення шаблону бланків для службових документів	10	4	6
3	Текстовий редактор. Створення та форматування текстових документів. Дії з фрагментами тексту.	10	4	6
4	Пошук та робота із судовими рішеннями.	10	4	6
5	Використання антивірусних програм для захисту інформації на ПК	5	2	3
<i>Всього годин</i>		45	18	27

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література:

1. Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності: навчально-методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» у галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право» /уклад. Г.В. Форос. Одеса: ОДУВС, 2023. 27 с
2. Заплотинський Б.А. Інформаційні технології в юридичній діяльності. Посібник. – Київський інститут інтелектуальної власності та права НУ “Одеська юридична академія”, кафедра інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності, 2018. – 108 с.
3. Нелюбов В. О., Куруца О. С. Основи інформатики. Microsoft Excel 2016 : навчальний

- посібник. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2018. 58 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/15617>
4. Нелюбов В.О., Куруца О.С. Основи інформатики. Microsoft PowerPoint 2016 : навчальний посібник. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2018. 122 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/15627>
5. Нелюбов В.О., Куруца О.С. Основи інформатики. Microsoft Word 2016 : електронний навчальний посібник. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2018. 96 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/16001>
6. Павлиш В. А, Гліненко Л. К, Шаховська Н. Б. Основи інформаційних технологій і систем : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2018. 620 с.
7. Дубов Д. В, Дубова С. В. Основи електронного урядування : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 176 с.
8. Основи інформаційних технологій : навч. посіб. / Пасічник В. В. , Пасічник О. В. , Басюк Т. М., Думанський Н. О. Львів : Новий світ-2000, 2019. 390 с
9. Роберт С. Мартін. Чистий код : навч. вид. Київ : Фабула, 2019. 448 с
10. Інформаційна безпека : навч. вид. /за ред. Ю. Я. Бобала та І. В. Горбатого. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 590 с
11. Воротинський, Вадим Володимирович. Політичне маніпулювання в Інтернет-просторі України: політико-інституційний вимір : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Воротинський Вадим Володимирович ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2016. — 17 с. — Бібліогр.: с. 14-15.
12. А738241 Горбаньов, Ігор Миколайович. Особливості методики розслідування порушень авторського права щодо незаконного відтворення та розповсюдження комп'ютерних програм / Горбаньов І. М. ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. — Луганськ : Резніков В. С., 2012. — 199 с. : іл. — Бібліогр.: с. 165-196 та у підрядк. прим.
13. Городецька, Оксана Степанівна. Комп'ютерні мережі та Інтернет : лаб. практикум / О. С. Городецька, Д. В. Михалевський ; М-во освіти і науки України, Вінниц. нац. техн. ун-т. — Вінниця : ВНТУ, 2017. — 75 с. : іл., табл. — Бібліогр.: с. 74-75.
14. Казанцева, Ася. В інтернеті хтось помиляється! : наук. дослідж. дискусійних питань / Ася Казанцева ; [пер. з рос. О. О. Гапак]. — Харків : Vivat, 2016. — 366, [1] с. : іл. — Бібліогр.: с. 335-367.
15. Колесник, Оксана Олександрівна. Формування етики спілкування підлітків у мережі Інтернет у навчальному процесі загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Колесник Оксана Олександрівна ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків, 2016. — 20 с. : іл. — Бібліогр.: с. 15-17.

Інформаційні ресурси

1. Президент України: офіц. інтернет-представництво. URL // <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіц. веб-сайт. URL // <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index> .
3. Голос України: газ. Верхов. Ради України. URL //: <http://www.golos.com.ua/>.
4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: [офіц. веб-сайт]. URL // <http://www.ombudsman.gov.ua>.
5. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконав. влади України. URL // <http://www.kmu.gov.ua/control>.
6. Урядовий кур'єр: газ. Центр. органів виконав. влади України. URL //: <http://www.ukurier.gov.ua/u>
7. Служба безпеки України: [офіц. веб-сайт]. URL // <http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/index>.
8. Судова влада України: [офіц. веб-сайт]. URL // <http://www.court.gov.ua>.
9. Конституційний Суд України: офіц. веб-сайт. URL //: <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>.
10. Верховний Суд України: інформ. сервер. URL // <http://www.scourt.gov.ua>.
11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: URL // <http://www.nbu.gov.ua>.
12. Національна парламентська бібліотека України URL // <http://www.nplu.org> .
13. Національна юридична бібліотека URL // <http://www.nbu.gov.ua/nyub/index.html>

7. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Метою навчальної практики з адміністративного права та процесу є опанування студентами знань про правове забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з органами державного управління (їх представниками), порядок здійснення державного управління, його форми і методи, особливості управлінського впливу в різних сферах суспільного життя, оволодіння майбутніми юристами системою теоретичних і науково-прикладних знань з основних категорій адміністративного права; сприяння інтелектуальному розвитку студентів; формування у студентів наукового світогляду та системи методів і прийомів пошуку істини; розвиток у студентів умінь та навичок, необхідних для практичного застосування цих знань у своїй майбутній діяльності та компетентного виконання фахівцями своїх службових обов'язків. Навчальна практика з адміністративного права та процесу передбачає засвоєння теоретичних питань, які визначають предмет адміністративного права і стосуються сфери суспільних відносин, що формуються:

- у ході державного управління економічною, соціально-культурною, адміністративно-політичною сферами та реалізації повноважень виконавчої влади, делегованих державою органам місцевого самоврядування, громадським організаціям і деяким іншим недержавним інституціям;
- у ході діяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо забезпечення реалізації та захисту в адміністративному порядку прав і свобод громадян, надання їм, а також юридичним особам різноманітних адміністративних (управлінських) послуг;
- у процесі внутрішньої організації та діяльності апаратів усіх державних органів, адміністрацій державних підприємств, установ та організацій, а також у зв'язку з проходженням державної служби або служби в органах місцевого самоврядування;
- у зв'язку з реалізацією юрисдикції адміністративних судів і поновленням порушених прав громадян та інших суб'єктів адміністративного права;
- у ході застосування заходів адміністративного примусу, включаючи адміністративну відповідальність щодо фізичних і юридичних осіб.

Завданнями навчальної практики є формування розуміння місця та зростаючої ролі адміністративного права у системі права України; вивчення джерел адміністративного права; засвоєння основних понять і категорій адміністративного права; вивчення основних інститутів адміністративного права; розвиток необхідних практичних умінь та навичок.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності

Як результат проходження навчальної практики студенти повинні **знати**:

- ✓ поняття, місце адміністративного права в системі права та його призначення в умовах побудови демократичної, правової, соціальної держави України;
- ✓ основні проблеми науки адміністративного права;
- ✓ нормативно-правові акти адміністративного законодавства, зокрема й кодифіковані;
- ✓ правову термінологію, основні поняття у сфері адміністративного права, їх визначення, як легальне, так і доктринальне;
- ✓ поняття й ознаки суб'єктів адміністративного права, особливості їх адміністративно-правового статусу, значення державної служби як невід'ємного складового механізму державного управління;
- ✓ функції, форми і методи державного управління;
- ✓ поняття і особливості адміністративного примусу, заходи адміністративного примусу, поняття та види заходів адміністративного попередження, адміністративного припинення, адміністративного стягнення;
- ✓ поняття і підстави адміністративної відповідальності, відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності;
- ✓ поняття адміністративного стягнення, його мету, систему адміністративних стягнень;
- ✓ поняття та склад адміністративного правопорушення, розуміти відокремлення адміністративних правопорушень від злочинів і дисциплінарних проступків;
- ✓ поняття, зміст та загальні риси адміністративного процесу;
- ✓ сутність адміністративної юстиції;
- ✓ поняття та завдання адміністративного судочинства в Україні;

✓ способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні; поняття та види адміністративно-правових режимів;

✓ яким чином державне управління здійснюється у різних сферах життєдіяльності держави (правові засади і організація управління економікою, соціально-культурне будівництво та адміністративно-політична діяльність);

уміти:

✓ використовувати отримані знання в практичній діяльності;

✓ вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державного управління;

✓ аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення, вітчизняне законодавство та судову практику з питань адміністративних правовідносин;

✓ знаходити проблемні питання у сфері адміністративного права та надавати пропозиції щодо їх вирішення;

✓ вирішувати правові ситуації та правові задачі, пов'язані з застосуванням положень адміністративного права України;

✓ прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері;

✓ самостійно вивчати та аналізувати інформацію, яка пов'язана з проблемами застосування норм адміністративного законодавства в Україні;

✓ користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва розділу, теми	Обсяг годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	З них:	
аудиторних	самостійних			
1.	Фізичні особи як суб'єкти адміністративного права.	5	2	3
2.	Державні службовці.	5	2	3
3.	Поняття і риси адміністративної відповідальності.	5	2	3
4.	Адміністративні правопорушення.	5	2	3
5.	Система і види адміністративних стягнень.	5	2	3
6.	Правила і строки накладення адміністративних стягнень	5	2	3
7.	«Адміністративний процес: зміст, структура, загальні риси».	5	2	3
8.	Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення.	5	2	3
9.	Органи (посадові особи) уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.	5	2	3
	Всього за I семестр	45	18	27
10.	Учасники адміністративного процесу.	2	2	
11.	Докази. Судові витрати. Строки.	4	2	2
12.	Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в адміністративній справі.	4	2	2
13.	Підготовче провадження.	4	2	2
14.	Судовий розгляд справи.	4	2	2
15.	Судові рішення.	2	2	
16.	Касаційне провадження.	4	2	2
17.	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	4	2	2
18.	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	2	2	
	Всього за II семестр	30	18	12
	ВСЬОГО	75	36	39

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Адміністративне право : навч. посіб. / О.І. Остапенко, З.Р. Кісіль, М.В. Ковалів, Р.В. Кісіль. – Київ, 2019. – 536 с.
2. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Богущький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. – Харків : Право, 2016. – 624 с.
3. Адміністративне право України : підручник / за ред. Ю.П. Битяка. – Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 544 с
4. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В.Галуцько, П.Діхтієвський, О.Кузьменко та ін. ; за ред. В.Галуцько, О.Правоторової. – Видання третє. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 584 с
5. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
6. Адміністративне право України : Підручник . – Вид 2, змін і доп./ За аг. Ред.. Т.О.Коломієць. – К. : Істина, 2012- 528 с.
7. Адміністративне право: навчальний посібник. - 3-тє видання. Кісіль З.Р. К. Алерта , 2011
8. Бородін І.Л. Адміністративне право України : підручник / І.Л. Бородін. К.: Алерта, 2019. 548с
9. Курс адміністративного права України: підручник / за ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.
- 10.Тетарчук І.В. Адміністративне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів, К. ЦНЛ, 2019, 212 с.

Додаткова

1. Конституція України від 28.06.1996 р.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р.
4. Про Конституційний суд України: Закон України від 13.07.2017 р.
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012р.
6. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р.
7. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р.
8. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р.
9. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р.
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015р.
11. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р.
12. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р.
13. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р.
14. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997
15. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р.
16. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 р.
17. Про державну службу Закон України: від 10.12.15.р.
18. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.01 р.
19. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.14 р.
20. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97р.

Інформаційні джерела

1. <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. <http://rada.gov.ua/ru>
3. <http://www.ligazakon.ua/>
4. <http://pidruchniki.ws> > pravo
5. <http://zaochka.net/>
6. <http://radnuk.info/pidrychnuku/>
7. <http://http://books.br.com.ua/>
8. <http://textbooks.net.ua/content/view/>
9. <http://student-lib.net/index.ph>

8. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ТРУДОВОГО ПРАВА

Одним із важливих напрямків професійної підготовки майбутніх юристів є проведення практик, зокрема навчальної практики з дисципліни «Трудове право».

Метою навчальної практики студентів є закріплення теоретичних знань, здобутих студентами в процесі вивчення трудового права; оволодіння навиками та уміннями із застосування теоретичних знань у практичній діяльності; контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин та їх подолання; формування у студентів наукових знань, критичного ставлення до новел законодавства у сфері трудового права.

Визначена мета навчальної практики досягається через вирішення таких завдань:

- розширити та закріпити теоретичні знання, одержані студентами в процесі навчання;
- уміння творчо застосовувати одержані знання в юридичній діяльності;
- надбання практичних навиків правильного оформлення різного роду юридичної документації;
- сприяння в розвитку здібностей студентів аналізувати ситуації, які вимагають застосування норм права, давати їм юридичну оцінку і приймати рішення згідно з положеннями законодавчих та інших актів.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати: коло суспільних відносин, що регулюються трудовим правом, норми чинного трудового законодавства, практику його застосування, проблеми та напрями його вдосконалення в сучасних умовах.

вміти: орієнтуватись у системі джерел трудового права України, знати їх особливості; аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати норми трудового законодавства України в практичній діяльності; складати та оформлювати документи правничого характеру з трудових правовідносин; обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм трудового права на практиці.

Набуття практичних навиків повинно здійснюватись на практичних заняттях в процесі проходження навчальної та виробничої практики.

Найголовнішим під час проведення навчальної практики є захист практичних завдань, тобто спілкування викладача і студента. Саме під час такого спілкування можна з'ясувати рівень підготовки студента до заняття, чи орієнтується студент в законодавстві і чи правильно застосовує свої знання при вирішенні різного роду ситуаційних завдань, складання проектів документів, а також з'ясовується чи володіє студент професійною мовою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Семестр, назва розділу, модуля і теми заняття	Обсяг годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	З них	
аудиторних	самостійних			
1	2	3	4	5
1	Трудовий договір	10	4	6
2	Робочий час та час відпочинку	10	4	6
3	Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.	10	4	6
4	Матеріальна відповідальність	10	4	6
5	Вирішення трудових спорів	5	2	3
<i>Всього годин</i>		45	18	27

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Законодавство:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> .
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. 322-VIII: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> .
3. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 № 505. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.09.2023)
4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 № 108. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.09.2023)
5. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92 № 2694. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> .
6. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> .
7. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.99 № 1045. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text> .
8. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23.12.10 № 2862. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text> .
9. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.93 № 3356. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text> .
10. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.98 № 137. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text> .
11. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22.06.12 № 5026. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5026-17#Text> .
12. Про державну службу: Закон України від 10.12.15 № 889. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> .
13. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.92 № 2232. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> .
14. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> .
15. Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.91 № 875. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12/en/ed20120101#Text>
16. Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові: Закон України від 30 вересня 2020 р., № 931-IX URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/931-20#Text> .
17. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостачею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 06.06.95 № 217. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80> .
18. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.11 № 3773. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text> .
19. Про правонаступництво України: Закон України від 12.09.91 № 1543. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text> .
20. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.91 № 796.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text> .
21. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2023 року № 2136-IX.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#n58>
22. Про дерадянізацію законодавства України: Закон України від від 21 квітня 2023 року № 2215-IX.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2215-20#Text> (Перелік актів органів державної влади і органів державного управління Союзу РСР, що не застосовуються на території України відповідно до [пункту 1](#) розділу XV "Перехідні положення" Конституції України) .
23. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.03.01 № 270. URL //

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF#Text> .

24. Про трудові книжки працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.04.93 № 30. URL// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.09.2023 р)

25. Про порядок повідомної реєстрації галузевих (міжгалузевих) і територіальних угод, колективних договорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.02.13 № 115. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2013-%D0%BF#Text> .

26. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій від 22 листопада 2023 р. № 1306. URL // <http://surl.li/ovbvm>

27. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників: Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.93 р. N 58.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93#Text> .

28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі: Закон України від 5 лютого 2021 року № 1217-IX.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1217-20#Text> .

29. Про порядок та умови суміщення професій (посад): Постанова Ради Міністрів СРСР від 04.12.81 № 1145. URL // <https://prokadry.com.ua/article/3543-qqq-17-m2-sumshchennya> .

30. Положення про порядок укладення контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.94 № 170. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-94-%D0%BF#Text> .

31. Положення про порядок укладення контракту з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності, при найманні на роботу: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.93 № 203. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-93-%D0%BF#Text> .

32. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.96 № 116. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text> .

33. [Лист Міністерства праці та соціальної політики України від 2 квітня 2010 року № 89/13/116-10](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0089203-10#Text) «Про чергування на підприємствах і в установах» відповідно до Постанови Секретаріату ВЦРПС від 02.04.54 N 233 "Про чергування на підприємствах і в установах": <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0089203-10#Text>.

34. Постанова Кабінету Міністрів України «Про гарантії та компенсації при переїзді на роботу в іншу місцевість» від 2 березня 1998 р. № 255 URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255-98-%D0%BF#Text> .

35. Постанова Кабінету Міністрів України «Про гарантії і компенсації для працівників від які направляються для підвищення кваліфікації, підготовки, перепідготовки, навчання інших професій з відривом від виробництва» від 28 червня 1997 р.№ 695 URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-97-%D0%BF#Text> .

36. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 79: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-%D0%BF#n10> .

37. Про практику застосування судами законодавства про оплату праці: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.99 № 13. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-99#Text> .

38. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.92 № 9. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92#Text>

39. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.95 № 4.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text> .

40. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям, їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29.12.92 № 14. URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92#Text> .

Література:

1. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Видавництво 2023. – 376 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2023/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2023.pdf> Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.: URL // <https://bit.ly/3wgGMMg>
2. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьВДУВС, 2017. – 564 с.: URL // <https://bit.ly/3J07AYB>
3. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2023. – 376 с.: URL // <https://bit.ly/3wdcSIE>
4. Трудове право України Кисельова, О. І. Трудове право України [Текст]: навч. посіб. / О. І. Кисельова, Т. А. Кобзева. – Суми: СумДУ, 2017. – 309 с.: URL // <https://core.ac.uk/download/pdf/141464467.pdf>
5. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьВДУВС, 2017. – 564 с. <https://bit.ly/3BMb5g7>
6. Трудове право України: підручник : Н. Б. Болотіна. – Київ: Вікар, 2018. – 724с.
7. Трудове право України: підручник / П.Д. Пилипенко, В.Я. Бурак, З.Я. Козак та ін.); за ред. П.Д. Пилипенка. – 4-те вид., перероб. і доп. – Київ : Вид. дім “Ін Юре”, 2018. – 536 с.
8. Трудове право України: практикум: навч. посіб.: П.Д. Пилипенко, З.Я. Козак, Д.Р. Лещух, Т.В.. Парпан; за ред. П.Д. Пилипенка. – Київ : Вид. дім “Ін Юре”, 2018. – 344 с.
9. Коментар до Кодексу законів про працю України: Ротань Володимир Гаврилович, Зуб Ігор Володимирович: URL // <https://legalexpert.in.ua/komkodeks/kzot.html>
10. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України. Київ: Алерта, 2020. 788 с.: URL // <https://www.yakaboo.ua/ua/kodeks-zakoniv-pro-pracju-ukraini-naukovo-praktichnij-komentar-2181204.html>
11. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України. Станом на 20 травня 2020 року. За заг. ред. Іншина М.І. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 344 с.: URL // <https://duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/KPP.pdf>

Допоміжна література:

1. Актуальні проблеми правового регулювання випробування при прийнятті на роботу: теоретико-прикладний нарис: монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2017. 176 с.
2. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань: монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2023. 272 с. <http://surl.li/eroph>
3. Бабенко Е. В. Захист трудових прав працівників при припиненні трудових правовідносин (у тому числі при банкрутстві): монографія. Харків: Панов. 2019. 400 с. <https://openarchive.nure.ua/items/6e135ee0-8494-4230-ac04-d5efbf93db4c>
4. Бонтлаб В. В. Проблеми теорії та практики нормативно-правового регулювання вирішення трудових спорів (конфліктів): монографія. Київ: Вид-во «ПВГОІ «Видавництво «Людмила». 2019. 420 с. <http://surl.li/eroql>
5. Бутинська Р. Я. Правовий статус учасників колективно-трудова правовідносин: монографія. Львів: Вид-во «Растр-7», 2020. 234 с. http://nbuviap.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Pravovy%20status%20uchasnykiv%20kolektyvno-trudov ykh.pdf
6. Костюченко О. Є. Реалізація соціального призначення трудового права в Україні : монографія. Харків: Право, 2018. 392 с. https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/458/3 Realizacija_socialnogo_priznachennja_mono_vnutri.pdf
7. Масове вивільнення працівників з ініціативи роботодавця: актуальні проблеми правового забезпечення і правозастосування : монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків: Юрайт, 2017. 224 с. <http://surl.li/erpuu>

8. Мельник К. Ю., Бабенко А. О. Проблеми юридичних гарантій трудових прав працівників при укладенні, зміні та розірванні трудового договору: монографія. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 240 с.: file:///C:/Users/Home/Downloads/HYEsh7Po_sGlonudeEKsg_UnHGWAza27h.pdf
9. Новіков Д.О., Лук'янчиков О.М., Жукова А.І. Індивідуальні трудові спори у питаннях і відповідях: навч. посібник. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 136 с. <http://surl.li/erosg>
10. Пижова М. О. Юридичні гарантії реалізації права працівників на справедливую оплату праці: монографія: Київ: Вид-во «Наукова столиця», 2021. 376 с. <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/2028/2205>
11. Чернега Р. Т. Правове забезпечення охорони праці в контексті євроінтеграції України: теорія і практика: монографія. Київ: Центр учб. літ., 2019. 408 с.
12. Правові проблеми трудового та пенсійного законодавства України в контексті П68 євроінтеграції: монографія / [Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. ; відповід. ред. Н.М. Хуторян]. – К. : Ніка-Центр, 2017. – 256 с.: <http://surl.li/erouj>
13. Публічне управління у сфері зайнятості в Україні у контексті євроінтеграції: проблеми, ефективність, інноваційність, результативність: колективна монографія / за наук. ред. д. держ. упр. Р. В. Войтович та К.В. Дубич. Київ, 2020. 480 с. <http://surl.li/erovl>
14. Погорелова О. С. До питання дискурсу щодо забезпечення гідної праці у вимірі сучасної доктрини трудового права України 2021 р.: http://apnl.dnu.in.ua/3_2021/17.pdf
15. Карпушова О.В. Проблеми правового регулювання праці суддів в умовах євроінтеграції України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 2020 р.: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/2b9789f7-371c-4c14-8e64-406886d4dc2d/content>
16. Рішення Конституційного Суду України, Правові позиції та висновки Верховного Суду України та Великої Палати Верховного Суду щодо вирішення трудових спорів: наук.-практ. видання. Харків: Юрайт, 2020. 264 с. <http://surl.li/erpeх>
17. Олександр ШРАМКО Міжнародний аспект правового регулювання безпечних умов праці.: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/159-162_2.pdf
18. Ярошенко О., Іншин М., Жигалкін І. Індивідуальне та колективне трудове право України: наук. видання. Харків: Юрайт, 2021. 412 с.: <https://pravo-izdat.com.ua/trudove-pravo/individualne-ta-kolektivne-trudove-pravo-ukrayini>
19. Панькова Анна Правові основи трудових відносин у контексті соціальної відповідальності.: <http://skhid.kubg.edu.ua/article/view/51040/46995>

Інформаційні ресурси

1. <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховної Ради України
2. <https://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України
3. <https://minjust.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства юстиції
4. <https://mvs.gov.ua/> – Портал МВС
5. <https://court.gov.ua/> – Судова влада України
6. <https://www.gp.gov.ua/> – Офіс Генерального прокурора
7. <https://www.dcz.gov.ua/> – Державна служба зайнятості
8. <http://www.ligazakon.ua/> – Портал Ліга Закон
9. <https://court.opendatabot.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень України.
10. <http://www.uaa.org.ua/> – Асоціація адвокатів України
11. <http://npu.in.ua/#> – Українська нотаріальна палата
12. <http://surl.li/erotj> – Expertus: Охорона праці — експертно-правова система для спеціаліста з охорони праці
13. <http://surl.li/erpaе> – Google Академія
14. <https://prokadry.com.ua/article/3543-qqq-17-m2-sumshchennya> – Журнал Кадровик 01

9. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

Практика проводиться після проходження студентами основного теоретичного і практичного курсу. Особливу увагу під час проходження практики з цивільного та сімейного права слід приділити вмінню студента користуватися літературою та нормативними документами при складанні договорів і розв'язуванні ситуаційних вправ та задач. Студент повинен приходити на практику теоретично підготовленим, тобто володіти знаннями, необхідними для оформлення звіту по практиці, тобто повинен знати відповіді на контрольні питання, які містить інструкційна картка, адже неможливо, наприклад, скласти договір оренди, не володіючи поняттями: “оренда”, “суб’єкти договору оренди”, “правове регулювання договору оренди”. Важливим завданням практики є узагальнення і систематизація чинного цивільного та сімейного законодавства України.

Метою навчальної практики студентів є:

- закріплення теоретичних знань, здобутих студентами в процесі вивчення дисципліни «Цивільне та сімейне право»
- оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі їх майбутньої професії.

Визначена мета навчальної практики досягається через вирішення таких завдань:

- розширити та закріпити теоретичні знання, одержані студентами в процесі навчання;
- уміння творчо застосовувати одержані знання в юридичній діяльності;
- набуття практичних навиків правильного оформлення різного роду юридичної документації;
- сприяння в розвитку здібностей студентів аналізувати ситуації, які вимагають застосування норм права, давати їм юридичну оцінку і приймати рішення згідно з положеннями законодавчих та інших актів;
- формування у студентів практичних навичок застосування господарського законодавства, вміння складати правові документи, що використовуються в практичній юридичній діяльності.

Найголовнішим під час проведення навчальної практики є вирішення та відповіді на практичні завдання, тобто спілкування викладача і студента. Саме під час такого спілкування можна з'ясувати рівень підготовки студента до заняття, чи орієнтується студент в законодавстві і чи правильно застосовує свої знання при вирішенні різного роду ситуаційних завдань, складання проектів документів, а також з'ясовується чи володіє студент професійною мовою.

У результаті проходження навчальної практики студент повинен:

- **знати:** основні положення цивільного та сімейного права як навчальної дисципліни та основи чинного законодавства, що регулюють правовідносини в даній галузі.
- **вміти** тлумачити та застосовувати норми законодавства, яке регулює цивільне та сімейне право, застосовувати здобуті знання для розв'язання практичних завдань
- **набути** навичок застосування чинного цивільного та сімейного законодавства для розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення завдань, що виникають у практичній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Семестр, назва розділу, модуля і теми заняття	Обсяг годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	З них	
аудиторних	самостійних			
1	Здійснення і захист цивільних прав. Фізичні особи, як суб’єкти цивільного права. Право власності.	9	4	5
2	Право інтелектуальної власності	9	4	5
3	Окремі види зобов’язань. Договірні зобов’язання. Транспортні договори	9	4	5
4	Зобов’язання, що виникають в наслідок заподіяння шкоди	9	4	5
5	Майнові права та обов’язки подружжя	9	2	7
<i>Всього годин</i>		45	18	27

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Законодавство:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.: URL // <http://surl.li/ovbsc> .
2. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950р. (Конвенцію ратифіковано Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97).
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> .
4. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т. 1: Загальні положення. Особи / за ред. І.В.Спасибо-Фатеевої – Харків: ЕКУС, 2020 – 928 с.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002р. № 2947: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> .
6. Житловий кодекс України від 30.06.83р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#Text> .
7. Господарський Кодекс України від 16.01.03 року № 436: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> .
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> .
9. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.04 № 1618: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> .
10. Кодекс торговельного мореплавства України // ВВР України – 1995р. – 1995. - №49 – ст. 349 (стаття 134-140) .
11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.16 № 1402.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> .
12. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.96 № 393: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення:01.09.2023 р.)
13. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 № 1576: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> .
14. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 року № 2275-VIII: URL // <http://surl.li/ovbuv> (дата звернення: 01.09.2023)
15. Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.04 № 1952: URL // <http://surl.li/iizr> .
16. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91 № 1023: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> .
17. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень: Закон України від 1.07.04 № 1952: URL // <http://surl.li/dypt> .
18. Про нотаріат: Закон України від 02.09.93р. № 3425.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> .
19. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.14р. № 1697: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> .
20. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.16 року № 1404: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> .
21. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.16 р. № 1403: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text> .
22. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.10 № 2398: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> .
23. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.03 № 973: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> .
24. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 № 161: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> .
25. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 року. //ВВРУ № 232: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>

26. Про залізничний транспорт: Закон України від 04.07.1996 року. //ВВРУ № 273: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text>
27. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
28. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 р. (нова редакція набрала чинності з 1 січня 2004 р.) : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
29. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30 жовтня 1996 р. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
30. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. // Урядовий кур'єр, 18.08.2004р: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
31. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку: Закон України від 29.11.2001 р. // ВВР України. – 2002. - № 10. – Ст. 78. : URL // <http://surl.li/ahgsy>
32. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
33. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст.118. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
34. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05.04.2001р.// ВВР України. – 2001. - №24. – ст.128: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>
35. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
36. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003р.// ВВР України –2003. -№38. –ст.313 (статті 20-32) : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
37. Про інформацію: Закон України від 10.02.1992р // ВВР України. – 1992. - №48. – ст.650. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
38. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 р. // ВВР України. – 1992. – №36. – Ст.524.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2482-12#Text>
39. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 року № 2269-VIII : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#n633>
40. Про авторське право і суміжні права від 1 грудня 2023 року № 2811-IX: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
41. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України в редакції Закону України від 1 червня 2000 р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
42. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України.- 1994.- №7.- Ст.34. : URL // <http://surl.li/dlvvg>
43. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України.- 1994.- №7.- Ст.36. : URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
44. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року №2654-XII: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>
45. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18.11.2003 року: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-15#Text>
46. Про відповідальність за несвочасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 № 543/96-ВР: URL // <http://surl.li/kkjhj>
47. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 79: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-%D0%BF#n10> .
48. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції від 22.02.2012 № 296/5: URL // <http://surl.li/glssg> .
49. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10#Text> .
50. Про затвердження Порядку реєстрації договорів оренди земельної частки (паю): Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2000 № 119: URL // <http://surl.li/pdfxe>
51. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1064: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1064-2007-%D0%BF#Text>.
52. Статут залізниць України від 6 квітня 1998 р.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF#Text>
53. Про затвердження Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні: Наказ Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-00#Text>.
54. Про затвердження Інструкції з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян: наказ Міністерства юстиції України від 24.07.08 № 1269/5: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0691-08#Text>.
55. Правила опіки та піклування, затверджені наказом Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 р. №341/66/131/88: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0387-99#Text>
56. Постанова Пленуму ВСУ № 6 від 27 березня 1992 р. “Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди”: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92#Text>
57. Постанова Пленуму ВСУ від 31.03.1995 року “Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди”.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>
58. Постанова Пленум Верховного Суду України N 1 від 27.02.2009 “Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи”.: URL // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09#Text

Література:

1. Васильєва В. Проблеми регулювання цивільно-правового договору: теоретичні та практичні аспекти // Право України. —2019. — №2. — С.14–24.: URL // https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2019_2/pravo_2019_2_s1/
2. Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 484 с.: URL // <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1051/1/gosp%20pravo.pdf>
3. Господарське право. Особлива частина: підручник / М. С. Долинська, Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко, Б. М. Гамалюк; за ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 536 с.: URL // http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2777/3/GospodPravo_25-02-20.pdf
4. Давидова І.В. Правочини та їх недійсність в інформаційному суспільстві: теорія і практика: монографія. НУ ЩЮА. Одеса: Юридична література, 2018. 368 с.
5. Дзера О.В., Боднар Т.В. Сімейне право - Юринком Інтер, 2020 р.: URL // <https://rozetka.com.ua/ua/276971498/p276971498/>
6. Долинська М.С. Нотаріальний процес: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2019. 652 с. URL // <https://bit.ly/3Xflqut>
7. Заїка Ю.О. Спадкове право України: навч. посіб. – Київ, 2006. URL /// <https://bit.ly/3JhZ6wj>
8. Іванов Ю. Ф. Цивільне право України: навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова . 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342 с
9. Комаров В.В. Нотаріат в Україні: підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. – Х. : Право, 2011. – 384 с.: URL // http://kizman-tehn.com.ua/wp-content/uploads/2017/09/Notariat_2011.pdf
10. Курило Т.В. Сімейне право України: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ,. 2017. 316 с.: URL // <http://surl.li/ereuo>
11. Мілаш В.С. Договірне право: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету // В. С. Мілаш; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 80 с. : URL // <http://surl.li/erevr>
12. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України за ред. [Дзери О.В.](#), [Боднар Т.В.](#) Київ: Юринком Інтер, 2020. 552 с. : URL // <https://yuricom.com/book/naukovo-praktychnyj-komentar-simejnoho-kodeksu-ukrainy/>
13. Парасюк М.В., Парасюк В.М., Грабар Н.М. П 18 Цивільне право України (загальна частина)

- (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с. URL // <https://bit.ly/3ZMijMc>
14. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф., Булеци С.Б., к.ю.н., Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019, 488 с.: URL // <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/23778>
15. Процьків Н.М., Гетьманцева Н.Д. Сімейне право Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с.: URL // <https://bit.ly/3ZFhyo6>
16. Сімейне право України: навч. посіб./ МОН України, Уманський держ. пед. у-т імені Павла Тичини, Каф. соц і правових дисциплін ; уклад.: Пархета В.І. – Умань : Візаві, 2021. – с.: URL // <https://bit.ly/3He8JKS>
17. Сімейне право України: підручник / за ред. А. О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.: URL // <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2605/1/simeine%20pr.pdf>
18. Спадкове право: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / кол. авт. ; кер.авт. кол, канд. юрид. наук, доц. Нестерцова Собакарь О.В. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр.справ. 2017. – 164 с. URL: <https://bit.ly/3UCBcyu>
19. Тетарчук І.В. Сімейне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів.– Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 314 с.: URL // <https://jurkniga.ua/ru/simeyne-pravo-ukrayini-navchalnyy-posibnyk-dlya-pidgotovki-do-ispitiv/>
20. Тетарчук І.В. Цивільне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. – Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 228 с. : URL // <https://www.yakaboo.ua/ua/civil-ne-pravo-ukraini-dlja-pidgotovki-do-ispitiv.html>
21. Харитонов Є.О. Україна – Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права : монографія. Одеса: Фенікс, 2017. 358 с.: URL // <https://jurkniga.ua/ukrayina-yevropa-problemi-adaptaciyi-u-galuzi-privatnogo-prava/>
22. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. - К.: Істина, 2013. – 808 с. : URL // <http://surl.li/ereya>
23. Цивільне право (загальна частина): навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с. https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1101/1/Civil%27ne_Pravo.pdf
24. Цивільне право України. Загальна частина / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. К.: Юрінком Інтер. 2017. 1176с.: URL // <https://biblio.nkatk.com/index.php/kataloh/pravo/159-za-red-dzery-ov-tsyvilne-pravo-ukrainy-zahalna-chastyna>
25. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. / За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. – К.: Видавництво Ліра-К, 2018. – 736 с. <https://bit.ly/3UBHmPA>
26. Чанишева А.Р. Зміст зобов'язальних відносин: проблеми теорії та практики: монографія. Юридична література. 2017 р. 447 с. : URL // <http://surl.li/ereyr>
27. Яновицька Г.Б., Кучер В.О. та ін. Цивільне право України: підручник [Текст] : в 2 т. Т. 1 // кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. – Львів: «Новий Світ-2000», 2014. – 444 с. : URL // <http://surl.li/erezb>

10. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА З СУДОЧИНСТВА В ГОСПОДАРСЬКИХ СУДАХ

Одним із важливих напрямків професійної підготовки майбутніх юристів є навчальна практика з дисципліни «Судочинство в господарських судах», яка відноситься до обов'язкових освітніх компонентів, що формують спеціальні компетентності з спеціальності 081 Право, яка викладається 8 семестрах в обсязі 1,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS), забезпечує професійний розвиток фахового молодшого бакалавра та спрямована на вивчення діяльності господарських судів щодо розгляду та вирішення господарських спорів між суб'єктами господарювання.

Метою навчальної практики студентів є:

- закріплення теоретичних знань, здобутих студентами в процесі вивчення **дисципліни** «Судочинство в господарських судах», яка саме має практичний характер, оскільки ознайомлює студента з господарським процесом як однією із форм здійснення судочинства в Україні;

- набуття навиків та умінь із застосування теоретичних знань у практичній діяльності.

Визначена мета навчальної практики досягається через вирішення таких завдань:

- розширити та закріпити теоретичні знання, одержані студентами в процесі навчання;
- умінь творчо застосовувати одержані знання в юридичній діяльності;
- набуття практичних навиків правильного оформлення різного роду юридичної документації;
- сприяння в розвитку здібностей студентів аналізувати ситуації, які вимагають застосування норм права, давати їм юридичну оцінку і приймати рішення згідно з положеннями законодавчих та інших актів.

Набуття практичних навиків повинно здійснюватись на практичних заняттях в процесі проходження навчальної та виробничої практики.

Найголовнішим під час проведення навчальної практики є вирішення та відповіді на практичні завдання, тобто спілкування викладача і студента. Саме під час такого спілкування можна з'ясувати рівень підготовки студента до заняття, чи орієнтується студент в законодавстві і чи правильно застосовує свої знання при вирішенні різного роду ситуаційних завдань, складання проектів документів, а також з'ясується чи володіє студент професійною мовою.

У результаті проходження навчальної практики студент повинен:

- **знати** основні засади господарського судочинства, структуру господарських судів, їх компетенцію, юрисдикцію і підсудність господарських спорів; стадії та порядок вирішення господарських спорів, виконання рішень, ухвал, постанов господарського суду;

- **уміти** тлумачити та застосовувати норми законодавства, яке регулює господарське судочинство; приймати обґрунтовані процесуальні рішення у спірних процесуальних ситуаціях; складати претензії, позовні заяви та інші процесуальні документи;

- **набути** навичок застосування чинного господарського процесуального законодавства для розширення свого правового кругозору, правової культури та вирішення завдань, що виникають у практичній діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Семестр, назва розділу, модуля і теми заняття	годин		
		За робочою навчальною програмою		
		Всього	з них	
аудиторних	самостійних			
1	2	6	7	8
1	Правовий статус господарського суду в Україні. Юрисдикція господарських судів	10	4	6
2	Докази і доказування в господарському процесі. Судові витрати	10	4	6
3	Позовне провадження	10	4	6
4	Апеляційне провадження	10	4	6
5	Касаційне провадження	5	2	3
<i>Всього годин</i>		45	18	27

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

Законодавство:

1. Конституція України від 28.06.96 р.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/254-к/96-вр>
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.91 р.: URL //: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 01.09.2023р.)
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/436-15> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.: URL // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/435-15>
5. Цивільний процесуальний кодекс від 18.03.2004 р. №1618.: URL // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 01.09.2023)
6. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII ВВР, 2019, № 19, ст.74.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 12. 09.2022).
7. Кодекс суддівської етики, затверджений XI з'їздом суддів України від 22.02.13 р. Режим доступу: URL // [https://court.gov.ua/userfiles/ Kodex%20sud% 20etiki\(1\).pdf](https://court.gov.ua/userfiles/Kodex%20sud%20etiki(1).pdf) (дата звернення: 01.09.2023 р.)
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402.: URL // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
9. Про забезпечення права на справедливий суд : Закон України від 12.02.2015р. № 192.: URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/192-19> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
10. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 8.04.2014 р. № 1188.: URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1188-18> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
11. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 р. № 1798.: URL // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
12. Про доступ до судових рішень : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262.: URL //: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3262-15> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
13. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 р. № 3674.: URL // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3674-17> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
14. Про засади державної мовної політики: Закон України від 3.07.2012 р. № 5029.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
15. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
16. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
17. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91 № 1576.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
18. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755.: URL // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
19. Про нотаріат: Закон України від 2.09.93 № 3425.: URL // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3425-12> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
20. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.91 №959.: URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
21. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.94 № 4005.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
22. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. № 1701: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
23. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906.: URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
24. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404.: URL // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
25. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1403.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1403-19> (дата звернення: 01.09.2023 р.)

26. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах: Директива Європейського парламенту та ради від 21.05.2008 р. № 2008/52/ЄС. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a95 (дата звернення: 01.09.2023 р.)
27. Про медіацію: Закон України (проект) від 15.05.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877 (дата звернення: 01.09.2023 р.)
28. Про затвердження Порядку виплати винагород державним виконавцям та їх розмірів і розміру основної винагороди приватного виконавця: Постанова Кабінету Міністрів України від 8.09.2016 р. № 643.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/643-2016-п> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
29. Положення про постійно діючий третейський суд при торгово-промисловій палаті України, затверджене рішенням президії торгово-промислової палати України від 23.01.2014 р., протокол № 37(10) : URL // <http://arb.ucci.org.ua/tsud/ua/statute.html> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
30. Регламент постійно діючого третейського суду при торгово-промисловій палаті України, затверджений рішенням президії торгово-промислової палати України від 23.01.2014 р., протокол № 37(10) .: URL // <http://arb.ucci.org.ua/tsud/ua/rules.html> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
31. Про деякі питання практики застосування ГПК України судами першої інстанції : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 р. № 18.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
32. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах від 18.03.70.: URL //: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_922 (дата звернення: 01.09.2023 р.)
33. Інструкція з діловодства в господарських судах України, затверджена наказом Державної судової адміністрації України від 20.02.2013 р. № 28.: URL // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0007600-13> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
34. Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затверджене рішенням Ради суддів України від 02.04.2015 р. № 25.: URL // <https://court.gov.ua/sudova-vlada/969076/polozhenniapasds/> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
35. Порядок обміну електронними документами між судами та учасниками судового процесу, затверджено наказами Державної судової адміністрації України від 23 березня 2017 року № 367 та від 31 березня 2017 року № 444.: URL // file:///C:/Users/Home/Downloads/N_367.pdf (дата звернення: 01.09.2023 р.)
36. Наказ Державної судової адміністрації України “Про затвердження Тимчасового регламенту надсилання судом електронних документів учасникам судового процесу, кримінального провадження” від 07.11.2016 року № 227.: URL // <file:///C:/Users/Home/Downloads/nak227.pdf>
37. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України “Про деякі питання практики призначення судової експертизи” від 23 березня 2012 р. № 4.: URL // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-12#Text> (дата звернення: 01.09.2023 р.)
38. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням ТзОВ «Торговий дім «Кампус Коттон клуб» щодо офіційного тлумачення положення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів), 9 липня 2002 р. // Вісн Конституційного Суду України. – 2002. - №4. – с. 17.
39. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) від 1 грудня 2004 р. // Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: www.zakon.rada.gov.ua.
40. Постанови Пленуму Верховного Суду у господарському судочинстві / упор. Р.В. Вереша. Київ: Алерта, 2018. 398 с. <https://jurkniga.ua/postanovi-plenumu-verkhovnogo-sudu-v-gospodarskomu-sudochinstvi/>

Основна література:

41. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.: URL // <http://surl.li/epbrby>

42. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.: URL // <http://surl.li/eprsn>
43. Господарський процес. Практикум.: навч. посібник./ кол. авторів. – Дніпро: Видавець Біла К.О. - 2018 р. – 192 с.: URL // <http://surl.li/eprbl>
44. Господарський процес: підручник. / Світличний О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018. – 342 с. : URL // <https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/GP.pdf>
45. Конспект лекцій з дисципліни “Господарський процес” Приловський В. В. 2016 р.: URL // <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/20170202/6.1.pdf>
46. Мелех Л. В. Господарський процес України : підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 316 с.: URL // <http://surl.li/eprgx>
47. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. Станом на 1 лютого 2022 р / За заг. ред. Короеда С. О. – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. – 420 с.: URL // <https://jurkniga.ua/contents/naukovo-praktichniy-komentar-gospodarsko-procesualnogo-kodeksu-ukrayini.pdf>
48. Ясинок М.М. Господарський процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. – Алерта, 2018. – 500 с.: URL // <https://mybook.biz.ua/ua/gospodarskiy-procesualniy-kodeks-ukraini-npk/gospodarskiy-procesualniy-kodeks-ukraini-naukovo-praktichniy-komentar/>
49. **Допоміжна література:**
50. Андрієчко І. Загальна характеристика принципів господарського судочинства. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С.-92.
51. Балюк І. А. Перекладач у господарському та інших судових процесах України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 3. С. 89–92.
52. Белікова О., Белікова Є. Спрошене провадження в господарському процесі та перспективи прискорення захисту прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 62–67.
53. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 154–161.
54. Бенедіктова І. «Про арбітражні» зміни до Господарського процесуального кодексу України у контексті судової реформи. *Право України*. 2017. № 9. С. 77–82.
55. Білько О. П. Поняття строків у господарському судочинстві. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 130–132.
56. Бобкова А. Новели проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 45–50.
57. Богацька Н. Особливості апеляційного провадження відповідно до проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 162–166.
58. Бойко Р., Отрош І. Запровадження інституту визнання рішення суду нечинним як спосіб подолання прогалин у господарському процесуальному праві. *Вісник господарського судочинства*. 2016. № 1. С. 127–131.
59. Борцевич П. С. Правові аспекти наказного провадження в господарському процесі. *Держава і право*. 2018. № 80. С. 95–103.
60. Борцевич П. С. Правові засади статусу свідка в господарському процесі. *Держава і право*. 2018. № 79. С. 172–182.
61. Бринцев О. До питання про принципи оперативності господарського судочинства в контексті універсалізації судового процесу в Україні. *Право України*. 2018. № 7. С. 34–46.
62. Буряк Я. Участь місцевих державних адміністрацій у господарському процесі: судова практика та проблемні питання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 10. С. 26–30.
63. Візняк О. В. Правозахисна діяльність у господарському процесі. *Вісник Наукового товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів (ад'юнктів), докторантів та молодих вчених ЛьвДУВС*. 2017. № 27. С. 72–74.
64. Гордієнко Т. О. Мирова угода в господарському процесі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 1. С. 94–97.
65. Грабар Н. М., Мелех Л. В. Тракткування юридичної відповідальності суддів у правовій системі України. *Актуальні правові проблеми господарської діяльності в Україні: матеріали науково-практичного семінару, присвяченого 10-річчю кафедри (30 травня 2018 року)*. Львів,

2018. С. 65–67.

66. Згама А. Про доступність правосуддя в контексті обмежень права на касаційне оскарження у господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № С. 87–92.

67. Зятіна Д. Докази і доказування в господарському процесі: новітня практика Касаційного господарського суду. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 83–88.

68. Зятіна Д. Перегляд судових рішень у зв'язку з виключними обставинами на підставі п. 1 ч. 3 ст. 320 ГПК України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 81–85.

69. Іванюта Н. Господарський процесуальний кодекс України: проблеми юридичної техніки. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 80–85.

70. Іванюта Н. Правове виховання як інструментарій трансформації судової системи. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 120–125.

71. Іванюта Н. В. Юридична відповідальність як складова охоронної функції господарського процесуального права. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 2. С. 40–44.

72. Канарик Ю. С., Поліщук О. Ю. Особливості визначення підсудності господарських спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. С. 127–129.

73. Канарик Ю. С., Саченко О. А. Електронні докази в господарському процесі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. С. 124–126.

74. Канарик Ю.С., Слободянюк К.Л. Окремі аспекти реалізації принципу мови в господарському судочинстві України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 4. С. 114–116.

75. Козак І. Б. Свідки у господарському процесі. *Актуальні правові проблеми господарської діяльності в Україні: науково-практичний семінар (30 травня 2019 року)*. С. 39–43.

76. Козьяков І. М. Система принципів модернізованого цивільного, господарського та адміністративного судочинства в контексті судової реформи. *Доступ до правосуддя у контексті судової реформи: матеріали загальнонаціонального юридичного форуму*. 2018. № 25.05. С. 73–76.

77. Курей М. Поняття та особливості зустрічного забезпечення позову в господарському процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 76–81.

78. Масловський С. Повноваження суду першої інстанції в провадженні у справі про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 108–112.

79. Махова Л. О. Переваги впровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 6. С. 124–128.

80. Мелех Л. В. Основні вимоги, відповідно до яких ухвалюють рішення у господарському судочинстві. *Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23 лютого 2018 року)*. Одеса, 2018. С. 57–58.

81. Мелех Л. В. Розділ 8. Електронне судочинство. Електронні сервіси в господарській діяльності: навч. посібник / за заг. ред. М. С. Долинської. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 238–263.

82. Мелех Л. В., Візник О. В. Специфіка правового режиму судового рішення у господарському процесі. *Науковий вісник ЛьДУВС. Серія юридична*. 2017. № 2. С. 115–122.

83. Мелех Л. В. Електронне судочинство як засіб підвищення доступу до правосуддя. *Юридична практика в країнах ЄС та в Україні на сучасному етапі: Міжнародна науково-практична конференція (м. Арад, Румунія, 25–26 січня 2019 року)*. С. 35–39.

84. Мелех Л. В. Особливості перегляду судових рішень господарських судів за нововиявленими обставинами. *Юриспруденція та наукові товариства у ВНЗ – шлях формування правника: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої дню заснування ДЮІ МВС України (28 квітня 2017 р.)*. Кривий Ріг, 2017. С. 116–120.

85. Мелех Л. В., Андрухів Є. М. Повноваження господарського суду при перегляді судових рішень в апеляційному порядку. *Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 лютого 2017 року)*. Запоріжжя, 2017. С. 34–38.

86. Мелех Л. В., Роняк О. М. Сторони у господарському процесі, що укладають мирову угоду. *Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 лютого 2017 року)*. Запоріжжя, 2017. С. 41–46.

87. Неюрисдикційні форми захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання: монографія /

Н. В. Ільків, М. С. Долинська та ін.; за заг. ред. М. С. Долинської. Львів, 2020. 184 с.

88. Ніколенко Л. Поняття та значення судової практики у господарському процесуальному праві. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 47–52.
89. Ніколенко Л. Уніфікація норм у проекті Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 63–69.
90. Пільков К. Властивості доказів та критерії їх оцінювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 86–99.
91. Поляков Р. Мирова угода в господарському процесі: правова природа та співвідношення різновидів. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 66–71.
92. Пригоцький В. А. Свідки як джерело доказів у господарському процесі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 134–137.
93. Про порушення судом апеляційної інстанції норм процесуального права шляхом призначення судової експертизи з питань, які в принципі не можуть ставитися судом на вирішення судової експертизи. *Право України*. 2018. № 10. С. 218–222.
94. Резнікова В. В. Відповідальність учасників господарського процесу за зловживання правами та невиконання процесуальних обов'язків. *Університетські наукові записки*. 2017. № 3. С. 34–38.
95. Россильна О. Самопредставництво в господарському процесі України. *Право України*. 2018. № 7. С. 95–102.
96. Сарнавський М. Ухвала як об'єкт апеляційного оскарження в господарському судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. С. 65–69.
97. Свірін О. Теоретичні аспекти реалізації принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами у господарському та цивільному судочинстві. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2018. № 3. С. 50–63.
98. Семенюк І. Я. Роль адвокатури в системі господарського правосуддя. *Теоретико-правові проблеми державного регулювання господарської діяльності в умовах євроінтеграції*: зб. наук. праць. 2017. С. 46–60.
99. Серебрякова Ю. Повноваження суду відповідно до проекту Господарського процесуального кодексу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 94–100.
100. Степанова Т. Реформування інституту учасників господарського судового процесу. *Право України*. 2017. № 9. С. 122–130.
101. Ужакін Ю. Підстави судового розсуду при встановленні факту зловживання процесуальними правами у господарському процесі. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 124–129.
102. Устименко В. Процесуальні права та обов'язки судді-доповідача у касаційному господарському суді. *Право України*. 2018. № 7. С. 114.
103. Устименко В. Удосконалення господарського процесу: економіко-правові аспекти. *Право України*. 2017. № 9. С. 28–34.
104. Фонова О. Особливості участі свідків у господарському процесі. *Право України*. 2018. № 7. С. 55–62.
105. Фонова О. Спрощені провадження у господарському процесі. *Право України*. 2017. № 9. С. 167–175.
106. Чернега В. М. Зміст принципів верховенства права і пропорційності та способи їхнього втілення в нормах господарського процесуального права України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 1. С. 146–148.
107. Щербина В. Сучасні тенденції розвитку господарського процесу України. *Право України*. 2017. № 9. С. 9–17.
108. Яценко С. Інститут врегулювання спору за участю судді: правова характеристика та вплив на господарський процес. *Право України*. 2017. № 9. С. 213–219.
109. Проблемні питання застосування господарського процесуального законодавства та шляхи їх вирішення.: <https://hr.arbitr.gov.ua/sud5023/pres-centr/publications/575909/>

Інформаційні ресурси

110. <https://www.rada.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
111. <https://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
112. <https://minjust.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства юстиції.

113. <https://mvs.gov.ua/> – Портал МВС
 114. <https://court.gov.ua/> – Судова влада України
 115. <https://www.gp.gov.ua/> – Офіс Генерального прокурора
 116. <http://www.ligazakon.ua/> – Портал Ліга Закон
 117. <https://court.opendatabot.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень України.
 118. <http://www.uaa.org.ua/> – Асоціація адвокатів України
 119. <http://npu.in.ua/#> – Українська нотаріальна палата

11. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Оцінювання результатів практик здійснюється відповідно до положення про організацію освітнього процесу в коледжі та вимог програми. Оцінка результатів практики враховується у загальному рейтингу успішності при підведенні підсумків наступного семестрового контролю.

Підведення підсумків практики та оцінювання студентів здобувачів освіти з конкретними вимогами до знань та вмінь з дисципліни передбачені в робочих навчальних програмах і є складовою навчально-методичного забезпечення дисципліни, з якої передбачена навчальна практика..

Оцінювання практики здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою за такими критеріями:

«5» - «відмінно» - здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, виконав самостійну роботу, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, для вирішення практичних завдань, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень виконання практичних навичок та професійних вмінь;

«4» - «добре» - здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, загалом виконав самостійну роботу, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає їх, вміє використати набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, для вирішення практичних завдань, оволодів практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних завдань чи навичок;

«3» - «задовільно» - здобувач освіти в основному оволодів теоретичними знаннями навчальної дисципліни, в основному виконав самостійну роботу, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або виявляють відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; при виконанні практичних навичок допускає неточності та помилки у порядку виконання;

«2» - «незадовільно» - здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не виконав самостійну роботу, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє клінічне та наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Оцінка тестового контролю знань при чотирибальній шкалі здійснюється за наступними критеріями:

Кількість правильних відповідей (у %)	Оцінка
90-100	5
75-89	4
50-74	3
до 50	2

Підсумковий контроль здобувачів освіти здійснюється за результатами поточних оцінок.

Здобувачу освіти, який не виконав програму навчальної або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, надається право на проходження цієї практики повторно після виконання умов визначених положенням про організацію освітнього процесу в закладі фахової передвищої освіти.

Здобувач освіти, який не виконав програму навчальної або за результатами такої практики отримав негативну оцінку, не включається до рейтингу при підведенні підсумків наступного семестрового контролю. У разі успішного повторного проходження практики, оцінка результатів за її проходження враховується у рейтингу.